

**BLOM
ECOLOGIE**

Verbindt natuur en samenleving

Mitigatieplan renovatie koetshuis Kasteel Slangenburg te Doetinchem

Aanvraag omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit

blomecologie.nl

Colofon

Status:	Concept
Project:	2024-1711
Datum:	1 mei 2025
Samensteller:	[REDACTED]
Collegiale toets:	[REDACTED]
Opdrachtgever:	Stichting Monumentenbezit
Contactpersoon:	[REDACTED]

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

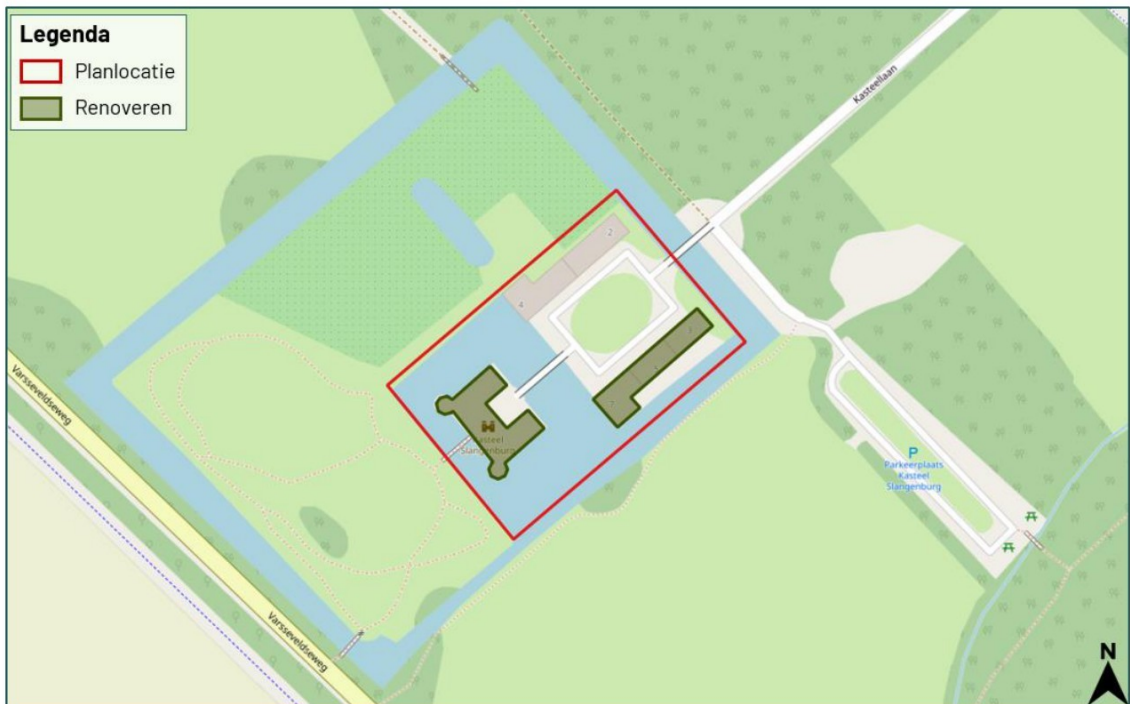
Inhoud

1 Projectinformatie	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Soorten	5
1.3 Beoogde werkzaamheden en planning	5
1.4 Periode vergunning	6
1.5 Wettelijk kader	6
2 Mitigerende maatregelen	7
2.1 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis	7
3 Staat van instandhouding	14
3.1 Gewone dwergvleermuis	14
3.2 Gewone grootoorvleermuis	15
4 Wettelijk belang	17
4.1 Volksgezondheid en openbare veiligheid	17
4.2 Dwingende reden van groot openbaar belang	18
5 Alternatievenafweging	19

1 Projectinformatie

1.1 Aanleiding

Stichting Monumentenbezit is voornemens om aan de Kasteellaan 6 te Doetinchem het koetshuis van Kasteel Slangenburg te renoveren. In het kader van de ruimtelijke procedure is middels een ecologische quickscan getoetst of de voorgenomen werkzaamheden leiden tot verstoring of schade aan beschermde flora en fauna. Het hoofdgebouw (kasteel) was ook onderdeel van deze quickscan. Uit deze quickscan bleek dat negatieve effecten op voorhand niet uitgesloten konden worden voor de huismus, gierzwaluw en gebouwbewonende vleermuizen (Fairhurst, 2023). Middels aanvullend ecologisch onderzoek is vastgesteld dat beide onderzochte gebouwen een functionele betekenis heeft als nestlocatie voor vogels en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (Knoops, 2024). Voorliggend Mitigatieplan is opgesteld voor een aanvraag omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de renovatie (incl. sanering van asbest) van het koetshuis. Gezien de aanwezigheid van meerdere vogel-, en vleermuissoorten en meerdere typen vleermuisverblijfplaatsen is er voor gekozen om de renovatie van het hoofdgebouw op een later moment uit te voeren (fasering). Hiervoor zal op een later moment een separate vergunning aangevraagd worden.

Figuur 1.1 De planlocatie (rood omkaderd) is gelegen in Doetinchem en betreft het Kasteel Slangenburg. Het gebouw uit deze aanvraag betreft alléén het koetshuis (rechter gebouw).

Plangebied

De te renoveren bebouwing betreft een koetshuis opgetrokken uit stenen muren zonder spouw en heeft een dak met dakpannen en gootbekisting. Rondom het gebouw is verharding aanwezig in de vorm van grind en waaltjes. Momenteel wordt een deel van het pand bewoond. Rondom de planlocatie zijn grachten aanwezig met steile kades en er zijn groenstructuren aanwezig. Het aanwezige groen heeft een hoog onderhoudsbeeld en bestaat voornamelijk uit aangeplante en gecultiveerde soorten. Een uitgebreidere beschrijving van het plangebied en een fotografische impressie hiervan zijn opgenomen in de rapportages van de quickscan (Fairhurst, 2023).

1.2 Soorten

Er wordt een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit (hierna: vergunning) aangevraagd voor de volgende soorten (tabel 1.2). Voor exacte adressen en gebruikte openingen wordt verwezen naar het aanvullende ecologische onderzoek (Knoops, 2024).

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is nogmaals geraadpleegd om te checken of externe personen of partijen waarnemingen hebben gedaan die relevant zijn in voorliggend project. Hiervoor is een check gedaan op waarnemingen die relevant zijn in kader van de beoogde ruimtelijke ingreep wat betreft locatie (binnen circa 100 m van de planlocatie) en soortgroepen. De meest recente datum van raadpleging in de NDFF is d.d. 7 februari 2025. Tijdens deze raadpleging zijn geen waarnemingen aangetroffen die aanvullend zijn op voorliggende onderzoeksresultaten en relevant zijn binnen voorliggend mitigatieplan.

Tabel 1.1 De soorten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd. Tevens is benoemd welk type en aantal functie(s) verloren zal gaan (Knoops, 2024). Onderstaande tabel geldt alleen voor het koetshuis.

Soort	Type	Aantal wegnemen	Aantal behouden	Overtreding (Besluit activiteiten leefomgeving Bal)
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Zomer	1	0	art. 11.46 lid 1b (opzettelijk verstoren) art 11.46 lid 1d (beschadigen of vernielen voortplantingsplaats of rustplaats)
	Paar	2	0	
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	Zomer/ transitieverblijfplaats (BIJ12, 2025)	1	0	art. 11.46 lid 1b (opzettelijk verstoren) art 11.46 lid 1d (beschadigen of vernielen voortplantingsplaats of rustplaats)

1.3 Beoogde werkzaamheden en planning

De werkzaamheden aan de woningen bestaan uit de sloop en nieuwbouw van de gehele woning. Hierbij is sprake van het wegnemen van nesten en verblijfplaatsen (Knoops, 2024). Onderstaand is een lijst van relevante werkzaamheden opgenomen.

- Sanering van asbest in het koetshuis;
- Verwijderen van oude dakdelen van het koetshuis;
- Renovatie van het dak;

In het kader van de bovengenoemde werkzaamheden vinden tevens onderstaande activiteiten plaats:

- Oprichten bouwdepot/werkplaats;
- Opbouwen en afbreken steiger, inclusief valnetten, rondom het koetshuis;
- Dagelijks verkeer en allerhande activiteiten van werknemers.

De beoogde start van de werkzaamheden is september 2025.

1.4 Periode vergunning

De vergunning wordt aangevraagd vanaf 1 september 2025 tot 31 december 2029. In deze periode is reeds een eventuele uitlooperperiode meegenomen. Door onvoorziene omstandigheden kunnen werkzaamheden mogelijk niet tijdig worden opgestart of uitgevoerd. Daarnaast is een extra periode ingecalculeerd voor het mogen verwijderen van de tijdelijke voorzieningen, nadat de permanente voorzieningen gerealiseerd zijn en er een gewenningsperiode heeft plaatsgevonden.

1.5 Wettelijk kader

Bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit verlenen indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden onder het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl):

Vogelrichtlijn (art. 8.74j)

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. er is sprake van een wettelijk belang;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van desbetreffende soort.

Habitatrichtlijn (art. 8.74k)

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. er is sprake van een wettelijk belang;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beslistermijn

Bevoegd gezag heeft de wettelijke termijn van 8 weken om een aanvraag tot omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te beoordelen (Ow art. 16.64 lid 1). Het bevoegd gezag kan deze termijn eenmaal met ten hoogste 6 weken verlengen (Ow art. 16.64 lid 2). Indien een beschikking niet binnen de bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn kan worden gegeven, deelt het bestuursorgaan dit aan de aanvrager mede en noemt het daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien (Awb art. 4.14 lid 1). Indien een beschikking op aanvraag niet tijdig door het bestuursorgaan wordt gegeven, verbeurt het bestuursorgaan aan de aanvrager een dwangsom voor elke dag dat het in gebreke is, doch voor ten hoogste 42 dagen (Awb art. 4.17 lid 1) tot een maximum van €2072.

2 Mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten te verzachten, te voorkomen en/of functies te herstellen zijn mitigerende maatregelen benodigd. Deze maatregelen worden per soort beschreven.

2.1 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis

Werken buiten de kwetsbare periode

Voor vleermuizen is de winterperiode het meest kwetsbaar. Bij lage temperaturen zijn vleermuizen niet actief en kunnen worden verwond of gedood door spouwisolatie, dakisolatie of sloop. Tussen 15 mei en 15 juli is het kraamseizoen van gewone dwergvleermuizen en tussen 1 mei t/m 15 september is het kraamseizoen van de gewone grootoorvleermuis. De minst kwetsbare periode voor de gewone dwergvleermuis is 15 april t/m 15 oktober en voor de gewone grootoorvleermuis is de minst kwetsbare periode 15 september en 15 oktober. De huidige vleermuisverblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt in de minst kwetsbare periode 15 september en 15 oktober.

Ongeschikt maken vleermuisverblijfplaatsen

De huidige vleermuisverblijfplaatsen worden onder begeleiding van een ter zake deskundige ecooloog ongeschikt gemaakt. De minimale weersomstandigheden voor het ongeschikt maken zijn een temperatuur van minimaal 8 graden Celsius bij zonsondergang, maximaal windkracht 3 Bft en geen regen. Door (een gedeelte van) de dakpannen en daklijsten te verwijderen wordt er tocht gecreëerd. Ook zorgt dit ervoor dat de zolder overdag (deels) verlicht is. De gewone grootoorvleermuis is een lichtgevoelige soort, waardoor deze maatregelen ontmoedigend werken. Invliegopeningen worden, nadat de vleermuizen zijn vertrokken en er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de zolderruimte, beschenen met bouwverlichting om betreding tot de zolder te voorkomen. Grote openingen kunnen met weringsborstels, rondschuim of ander materiaal kunnen gedicht, zodat de vleermuis de bebouwing niet meer kan betreden. De voorzieningen worden minimaal 5 aaneengesloten dagen ingezet. Er wordt expliciet geen gebruikgemaakt van folie, netten of purschuim.

Controlebezoek voorafgaand aan uitvoering

Tussen het ongeschikt maken en de uitvoering van de werkzaamheden wordt met een controlebezoek uitgesloten dat er vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn. De controleronde dient minimaal 5 dagen na het ongeschikt maken plaats te vinden. Het controlebezoek wordt uitgevoerd bij een avondbezoek vanaf zonsondergang of bij een ochtendbezoek tot zonsopkomst. De minimale weeromstandigheden hierbij zijn een temperatuur van minimaal 8 graden Celsius bij zonsondergang, maximaal windkracht 3 Bft en geen regen.

Realiseren tijdelijke alternatieve voorzieningen

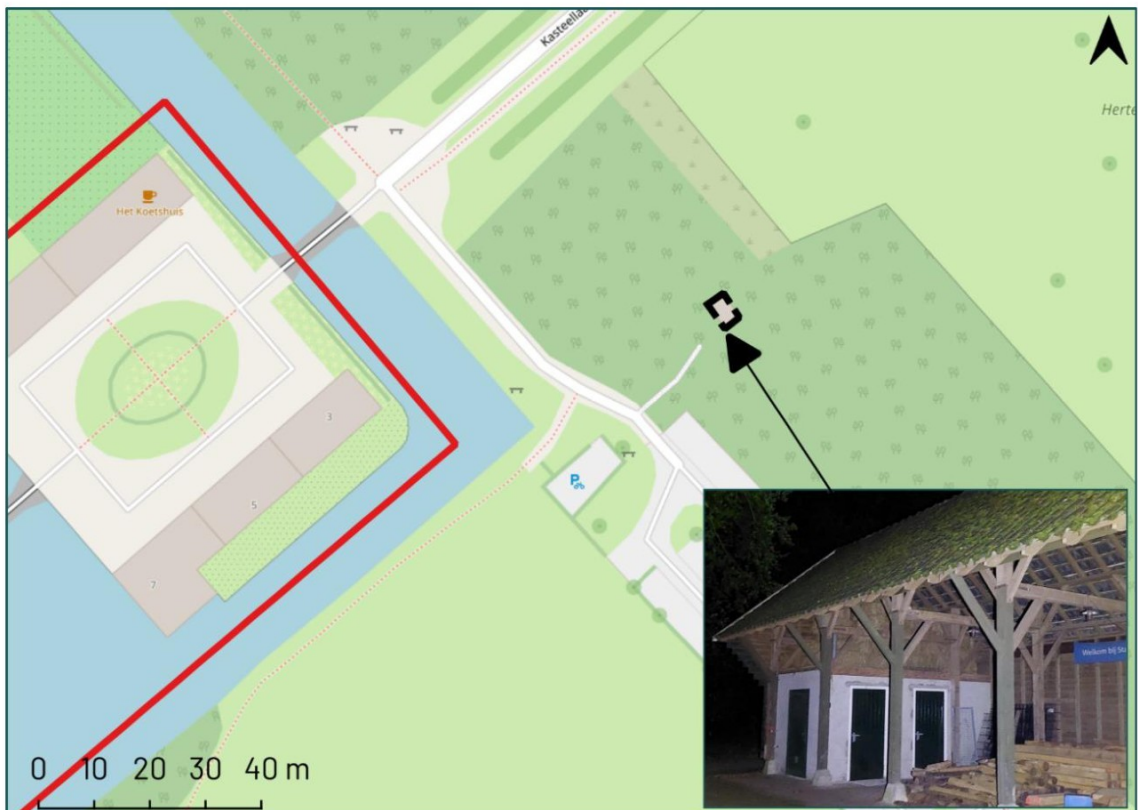
Voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden worden er voor de vleermuizen tijdelijke alternatieve voorzieningen getroffen om de periode tussen het ontoegankelijk of ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen en het realiseren van de permanente alternatieve voorzieningen te overbruggen. Daarnaast zijn er een overvloed uitwijkmogelijkheden aanwezig in het kasteel naast het koetshuis. Het kasteel is voor de voorkomende soorten het hoofdverblijf.

In totaal worden er 16 vleermuiskasten (8x type VivaraPro VK WS 01 en 8x VivaraPro VK WS 10 of van minimaal vergelijkbare kwaliteit) geplaatst aan gebouwen in de directe omgeving. Deze voorzieningen zijn bewezen effectief. De vleermuiskasten worden op een voor de vleermuis geschikte plek aangebracht ter hoogte van een schuur in de directe omgeving van het koetshuis (Figuur 2.1). Voor gewone dwergvleermuizen geldt een minimale gewenningsperiode van 3 maanden (zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats).

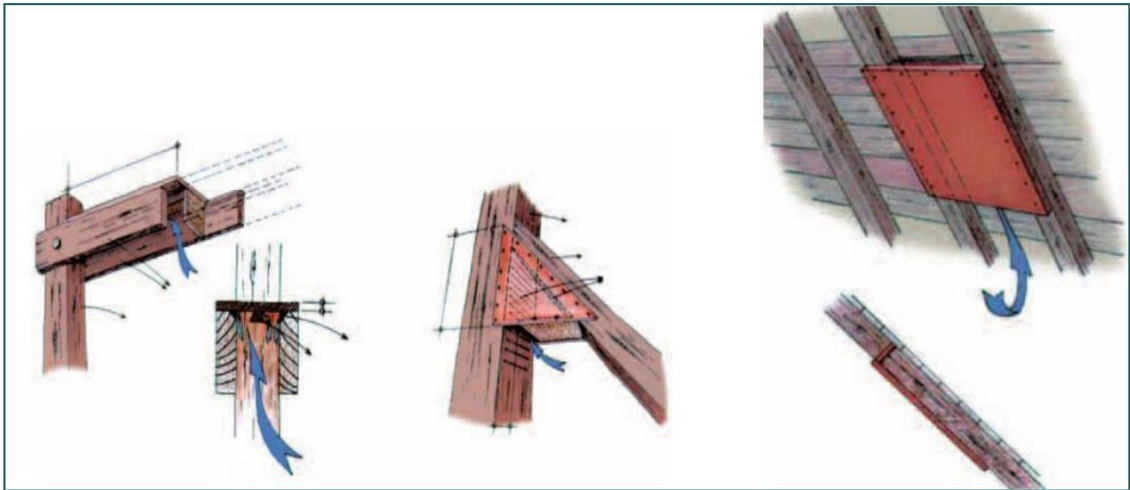
Voor de gewone grootoorvleermuis het bos in de directe omgeving (binnen een straal van maximaal 200m) van het koetshuis gebruikt om tijdelijke voorzieningen te realiseren. Er worden vier vleermuiskasten (type VivaraPro VK WS 04 of van minimaal vergelijkbare kwaliteit) aan bomen bevestigd. De definitieve locaties moeten nog nader bepaald worden. Daarnaast biedt de zolder van het kasteel eveneens uitwijkmogelijkheden aangezien hier ook grootoorvleermuizen zijn aangetroffen (Knoops, 2024).

Daarnaast wordt op moment van schrijven onderzocht of er in de schuur van Staatsbosbeheer voorzieningen getroffen kunnen worden. Dit is nog afhankelijk van geplande werkzaamheden aan de schuur. Hier zouden mogelijk 4 wegkruipmogelijkheden met voldoende grip gerealiseerd als extra tijdelijke compensatie (Figuur 2.1 en Figuur 2.2).

Voor gewone grootoorvleermuizen is de minimale gewenningsperiode voor de zomerverblijfplaats drie maanden en voor de transitieverblijfplaats 1 maand in de periode 15 april tot 15 oktober (BIJ12, 2025). Er wordt drie maanden gewenningstijd aangehouden.

Figuur 2.1 Schuur in het bos in de directe omgeving van het koetshuis. De schuur heeft een houten constructie met dakgebinte waar de gewone grootoorvleermuis aan kan hangen. De omgeving is tevens bebost en donker.

Figuur 2.2 Aan de binnenzijde van het schuurdak (figuur 2.1) worden platen en hoekjes bevestigd waar de gewone grootoorvleermuis achter weg kan kruipen als tijdelijke compensatie (bron: Samyn, 2018).

Bij de planning van de werkzaamheden vanaf 1 september 2025 worden de tijdelijke vleermuisvoorzieningen voor 1 juni 2025 geplaatst. Voor het onder begeleiding van een ter zake deskundige ecooloog verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten na afloop van de renovatie dient weer de minimale gewenningsperiode in acht te worden genomen.

Bij het plaatsen van de tijdelijke vleermuiskasten gelden de volgende voorwaarden (BIJ12, 2024):

- buiten de verstoringsafstand van de werkzaamheden;
- per weggenomen vleermuisverblijfplaats worden minimaal 4 alternatieve vleermuiskasten geplaatst;
- de vleermuiskasten worden op verschillende oriëntaties aangeboden en in verschillende vormen aangeboden;
- maximale afstand van 200 meter van de huidige vleermuisverblijfplaats, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- op minimaal 4 m hoogte en met vrije in- en uitvliegroute;
- voldoende veiligheid tegen predatoren en minimale verstoring van kunstmatig licht;
- zo veel mogelijk buiten bekende paarterritoria van andere vleermuisen.

Realiseren permanente voorzieningen

Voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis worden permanente alternatieve voorzieningen gerealiseerd in het te renoveren koetshuis.

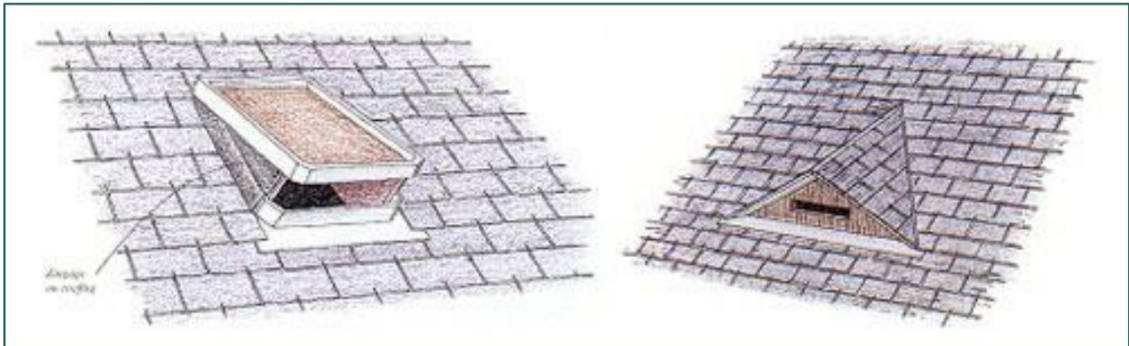
Gewone dwergvleermuis

In het bovenste deel van het dak wordt een valse zolder gerealiseerd in de vliering. Er worden verschillende vleermuisvoorzieningen gerealiseerd in deze ruimte. Aan de binnenzijde van de vliering worden aan het dakgebinte verschillende wegkruipmogelijkheden gecreëerd (Figuur 2.2). Daarnaast worden er 9 gevelkasten aan de binnenzijde van het dak geplaatst (VK WS 01 of vergelijkbaar). De indeling van de vliering wordt hieronder verder toegelicht omdat deze met name voor de gewone grootoorvleermuis wordt ontworpen. De gewone dwergvleermuis is veel minder kritisch en zal deze voorzieningen derhalve ook gebruiken. De voorzieningen worden op een voor de vleermuis geschikte plek aangebracht.

Gewone grootoorvleermuis

Voor de gewone grootoorvleermuis wordt het bovenste deel van de zolder geschikt gemaakt. Door een vliering te realiseren wordt een ruimte beschikbaar gesteld tussen het plafond van de toekomstige verblijfsobjecten en de nok van het dak. De grootoorvleermuizen zijn voornamelijk rustend waargenomen in het dakgebinte (Knoops, 2024). In de te realiseren vliering dienen voldoende dakgebinte aanwezig te zijn of te worden aangebracht voor de vleermuizen om aan te hangen. Daarnaast worden er 8 kasten van het type VK ST 02 of vergelijkbare schuilplekken zoals zichtbaar in figuur 2.2 gerealiseerd, zodat er voldoende wegkruipmogelijkheden aanwezig zijn.

In het dak worden 11 invliegopeningen gerealiseerd, zodat vleermuizen de zolder van het koetshuis kunnen bereiken (Figuur 2.6). Er zijn wat betreft invliegopeningen verschillende mogelijkheden. Er kan een speciale dakkapel voor vleermuizen worden gerealiseerd, ook wel een chiroptière genoemd (Figuur 2.33). Een chiroptière past tevens bij het monumentale karakter van het koetshuis. De invliegopening in figuur 2.3 is horizontaal georiënteerd en bevat een plek waarop vleermuizen vanuit binnen en buiten goed kunnen aanvliegen (grip). Voor verticale (staande) invliegopeningen moeten de afmetingen zijn: [15-20 mm] x [>50 mm] (b x h). Voor horizontale (liggende) invliegopeningen moeten de afmetingen zijn: [>50 mm] x [15-20 mm] (b x h). De vliering wordt enkel in gebruik genomen door vleermuizen. De vleermuiszolder moet daarom ook afgesloten zijn van andere ruimtes. Wel is het noodzakelijk dat er inspectiedeuren worden gemaakt voor eventuele controles.

Figuur 2.3 Twee verschillende mogelijkheden voor het realiseren van invliegopeningen: links een 'normale' dakkapel en rechts een chiroptière (bron: Samyn, 2018).

Figuur 2.4 Schematische tekening van hoe de vloering van het koetshuis ongeveer kan worden ingedeeld (bron: Samyn, 2018).

Figuur 2.5 In de vliering van het dak wordt een valse zolder gerealiseerd, zie ook figuur 2.4. Aan de binnenzijde moeten balken aanwezig zijn waar de gewone grootoorvleermuis vrij kan hangen. De vleermuiszolder moet worden afgesloten zijn van andere ruimtes. Wel is het noodzakelijk dat er inspectiedeuren worden gemaakt voor eventuele controles.

Figuur 2.6 Locaties van de te realiseren invliegopeningen (zie ook figuur 2.3).

Behouden van leefgebied vleermuizen

De renovatiewerkzaamheden hebben uitsluitend invloed op de vleermuisverblijfplaatsen. De groenstructuren die onderdeel zijn van het functioneel leefgebied van vleermuizen blijven behouden. Er is geen sprake van het wegnemen van groenstructuren die essentieel zijn in het functioneren van vleermuisverblijfplaatsen.

Monitoring

Omdat de effecten van de beoogde maatregelen een bepaalde mate van onzekerheid hebben, wordt voorgesteld om te monitoren. Hiervoor willen we inzichtelijk maken hoe de maatregelen functioneren en wat het effect is op de staat van instandhouding. We stellen voor om te monitoren met een zolderinspecties in het 1^e en 3^e jaar na afronding van de werkzaamheden.

3 Staat van instandhouding

3.1 Gewone dwergvleermuis

Conform Bkl art. 8.74k wordt een vergunning alleen verleend als de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Lokaal

Doetinchem is gelegen in het oosten van Nederland in de provincie Gelderland. De afgelopen 10 jaar zijn er in de omgeving van het plangebied 437 waarnemingen van de gewone dwergvleermuis ingevoerd (NDFP 2015-2025). Er is gebruik gemaakt van een buffer van 5 km rond de planlocatie, gebaseerd op de jaagafstand van de gewone dwergvleermuis (Zoogdiervereniging, n.d.). Ten westen van de planlocatie is de bebouwde kom van Doetinchem aanwezig, waar de meeste waarnemingen zijn gedaan van de gewone dwergvleermuis.

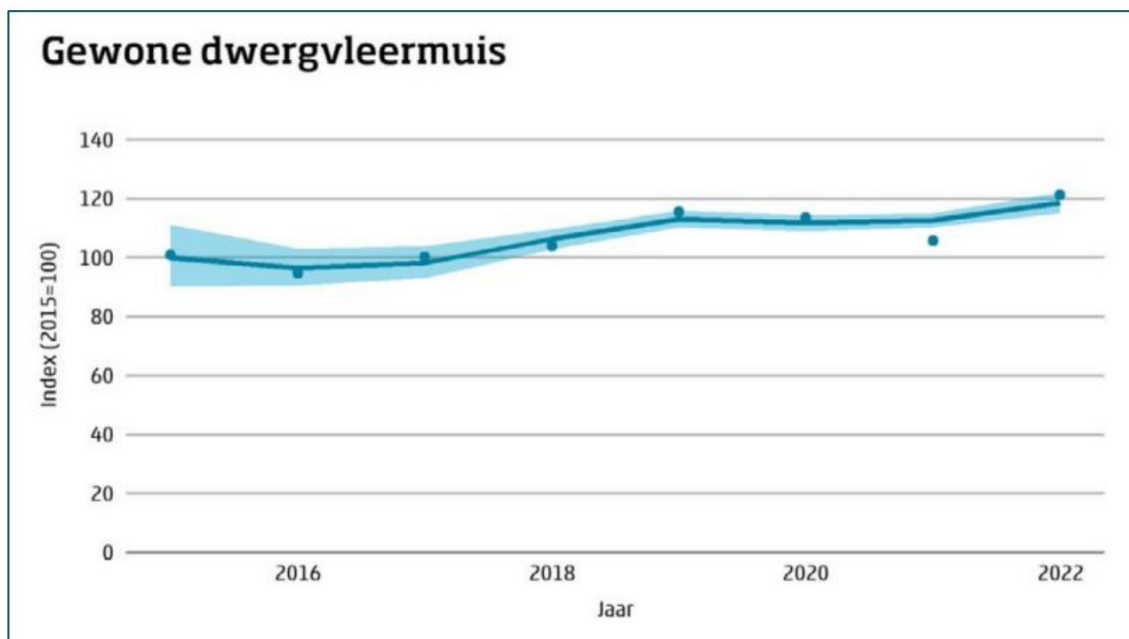
Binnen de beoogde ruimtelijke ingreep komen 2 paarverblijfplaatsen, 1 zomerverblijfplaats te vervallen. Een grote kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is aanwezig in het kasteel. Kasteel Slangenburg biedt verschillende soorten vleermuizen verblijfplaatsen met diverse functies. Tijdens de werkzaamheden aan het koetshuis zijn er dus voldoende uitwijkmogelijkheden voor vleermuizen. In de nieuwe situatie worden voorzieningen gerealiseerd ten behoeve van de soort. In de nieuwe situatie komen meer verblijfplaatsen beschikbaar voor de gewone dwergvleermuis. Dit in combinatie met de te treffen mitigerende maatregelen zorgen ervoor dat er geen invloed is op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis op lokaal niveau.

Regionaal

In de provincie Gelderland is de gewone dwergvleermuis, net als in de rest van Nederland, een veel voorkomende soort. De soort komt in alle kilometerhokken in Gelderland voor. De afgelopen tien jaar is de gewone dwergvleermuis minimaal 67.915 keer waargenomen binnen de provincie Gelderland (NDFP 2015-2025). Circa 233 waarnemingen hiervan betroffen waarnemingen met meer dan 30 individuen, met uitlopers tot 305 individuen. Gezien de grote verspreiding van de soort in Gelderland is er geen sprake van duidelijke geclusterde deelpopulaties, behalve dat er meer waarnemingen van de gewone dwergvleermuis zijn in stedelijk/bebouwd gebied dan het open landschap. Regionaal gezien wijst dit erop dat de gewone dwergvleermuis, verspreid over de provincie veel verblijfplaatsen bezet. Voor het tijdelijk wegnemen van het beperkt aantal vleermuisverblijfplaatsen (3) op de planlocatie komt een toekomstbestendige (grote) voorziening voor vleermuizen terug. De werkzaamheden aan het koetshuis en de maatregelen die worden genomen zorgen ervoor dat er geen invloed is op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis op regionaal niveau.

Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuis van Nederland. De staat van instandhouding op landelijk niveau wordt als gunstig beschouwd. Sinds 1986 neemt het aantal vleermuizen in Nederland toe. In de periode 2015-2022 is er sprake van een matige toename van het aantal gewone dwergvleermuizen in Nederland (figuur 3.1). Aangezien effecten op lokale schaal gemitigeerd worden waardoor de lokale staat van instandhouding gewaarborgd is leidt de beoogde ontwikkeling niet tot een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

Figuur 3.1 Matige toename van de aantallen gewone dwergvleermuizen over de periode 2015-2022 (Zoogdiervereniging Telganger, 2023).

3.2 Gewone grootoorvleermuis

Lokaal

Doetinchem is gelegen in het oosten van Nederland in de provincie Gelderland. De afgelopen 10 jaar zijn er in de omgeving van het plangebied slechts 30 waarnemingen van de gewone grootoorvleermuis ingevoerd. Er is gebruik gemaakt van een buffer van 3 km rond de planlocatie, gebaseerd op de maximale jaagafstand van de gewone grootoorvleermuis (Zoogdiervereniging, n.d.). Op circa 1,5 km afstand ten zuiden van het plangebied zijn tevens bekende winterverblijfplaatsen aanwezig in bomen (NDFF 2015-2024). Het naastgelegen Kasteel Slangenburg vormt de belangrijkste (vaste) verblijfplaats voor de vleermuizen.

De planlocatie bevindt zich in het buitengebied van Doetinchem. In de directe omgeving zijn veel bomen en water aanwezig. Het koetshuis op de planlocatie fungeert als secundaire jaarronde verblijfplaats voor de gewone grootoorvleermuis. Tijdens het onderzoek zijn meer individuen waargenomen. Kasteel Slangenburg is het hoofdverblijf van de meeste vleermuizen.

Naast dat kasteel Slangenburg een belangrijke verblijfplaats is waar de gewone grootoorvleermuis tijdens de werkzaamheden naar kan uitwijken, zijn er binnen een straal van 3 km meerdere geschikte objecten aanwezig, zoals een aantal schuren en andere bebouwing. Hoewel het aannemelijk is dat er meer verblijfplaatsen aanwezig zijn in de directe omgeving, moeten er maatregelen worden genomen om geen negatief effect te hebben op de aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis.

Binnen de beoogde ruimtelijke ingreep komt 1 jaarronde verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis te vervallen. In de directe omgeving is een overvloed aan uitwijkmogelijkheden aanwezig. In de nieuwe situatie worden voorzieningen gerealiseerd ten behoeve van de soort. In de nieuwe situatie komen meer toekomstbestendige verblijfplaatsen beschikbaar voor de gewone grootoorvleermuis. Dit in combinatie met de te treffen mitigerende maatregelen zorgen ervoor dat er geen invloed is op de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis op lokaal niveau.

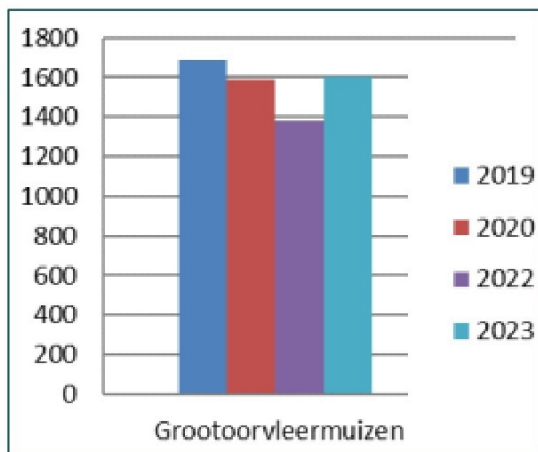
Regionaal

In de provincie Gelderland is de gewone grootoorvleermuis, net als in de rest van Nederland een soort die verspreid over het gebied voorkomt. De soort komt in bijna alle kilometerhokken van Gelderland voor en herbergt circa 20% van de Nederlandse populatie, maar in kleinere aantallen dan bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis (Norren et al., 2019 en Verspreidingsatlas, 2025). De afgelopen tien jaar is de gewone grootoorvleermuis 2353 keer waargenomen (NDFF 2015-2025). Circa 41 waarnemingen hiervan betroffen waarnemingen met meer dan 30 individuen, met uitlopers tot 48 individuen. De te treffen maatregelen en het realiseren van de toekomstbestendige verblijfplaatsen zorgen ervoor dat er geen invloed is op de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis op regionaal niveau.

Landelijk

Het aantal gewone grootoorvleermuizen in Nederland wordt geschat op 5000 tot 7500 dieren (BIJ12, 2017). De staat van instandhouding op landelijk niveau wordt op basis van verspreiding en populatie als gunstig beschouwd, maar het leefgebied, het toekomstperspectief en de totale Svi wordt als matig ongunstig beschouwd. Over de gehele meetperiode (1986-2020) is het aantal gewone grootoorvleermuizen matig toegenomen, maar in de periode 2009 – 2020 is er weer sprake van een matige afname. In het laatste jaar van de Telgangen lijken de aantallen weer wat toe te nemen (Zoogdierverseniging, 2023).

De soort is gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden en is gevoelig voor lichtverstoring (BIJ12, 2025). Kasteel Slangenburg en omgeving is voor de gewone grootoorvleermuis een ideaal habitat. Veel bosgebied, weinig lichtverstoring en veel verschillende structuren waar verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis aanwezig kunnen zijn (bomen, oude gebouwen, een monumentaal gebouw). Door toekomstbestendige voorzieningen voor de gewone grootoorvleermuis te realiseren op een locatie met veel bosgebied en weinig lichtverstoring, en die in de toekomst zijn karakteristieke eigenschappen behoudt, zoals de aanwezigheid van bosgebied en monumentale panden, worden er in de nieuwe situatie meer en betere verblijfplaatsen voor de soort gerealiseerd. Dit in combinatie met de te treffen mitigerende maatregelen zorgen ervoor dat er geen invloed is op de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis op lokaal, regionaal en landelijk niveau.

Figuur 3.2 Aantallen getelde gewone grootoorvleermuizen in Nederland in de jaren 2019, 2020, 2022 en 2023 (Zoogdierverseniging, 2023).

4 Wettelijk belang

Conform Bkl art. 8.74 wordt een vergunning alleen verleend als de activiteit nodig is met een wettelijk belang. De vergunning wordt aangevraagd op grond van de volgende belangen:

Voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis:

- Volksgezondheid (Bkl, art. 8.74j, lid 1b, 1° en art. 8.74k, lid 1b, 3°);
- Openbare veiligheid (Bkl, art. 8.74j, lid 1b, 1° en art. 8.74k, lid 1b, 3°);
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale, economische aard of met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (art. 8.74k, lid 1b, 3°);).

4.1 Volksgezondheid en openbare veiligheid

Kasteel Slangenburg in Doetinchem is in ontwikkeling sinds 1600 en werd rond 1700 afgebouwd, zoals de opbouw vandaag de dag is. In de periode 1895 – 1910 besluit de toenmalige eigenaar van het kasteel een grote restauratie uit te voeren. Uit recent onderzoek blijkt dat er asbest aanwezig is in het koetshuis. Asbest werd vroeger veelvuldig toegepast, omdat het unieke eigenschappen heeft ten aanzien van isolatie, stevigheid en hittebestendigheid. In de loop van de tijd is men erachter gekomen dat asbest longkanker kan veroorzaken. Pas in 1980 kwam aan het licht dat er miljoenen mensen wereldwijd overleden waren aan asbestose.

Uit het onderzoek van Asbestinvent B.V. blijkt dat het dak van het koetshuis asbesthoudend is (Hansen, 2024). Er zijn meerdere bronnen aangetroffen met verschillende percentages aan asbestmineralen. Een gedeelte van de dakruimte kan momenteel door de aanwezigheid van asbest niet betreden worden zonder PBM's. Asbest vormt een ernstig gezondheidsrisico en valt wat betreft belang onder zowel volksgezondheid als openbare veiligheid. Het koetshuis wordt ingezet als gastenverblijf. Daarnaast trekt het kasteel toerisme aan. Om de veiligheid en gezondheid van bezoekers en het personeel te garanderen is het noodzakelijk dat oude (rotte) onderdelen van het dak worden gerenoveerd en losliggende onderdelen op het dak worden verwijderd. Door het dak te renoveren en te versterken, wordt het risico van instorten of het vallen van losse onderdelen verminderd en wordt de veiligheid van de omgeving verbeterd.

De eindconclusie uit het asbestonderzoek is dat de asbestbronnen verwijderd dienen te worden alvorens er sloop en/of renovatie werkzaamheden worden uitgevoerd. Het verwijderen van asbest is essentieel voor de veiligheid van bewoners, bezoekers en het personeel wat dagelijks aanwezig is bij het kasteel.

4.2 Dwingende reden van groot openbaar belang

Het behoud van historische gebouwen, zoals een kasteel, is van groot cultureel- en erfgoedbelang. Dit specifieke object is een monumentaal gebouw dat een belangrijke rol speelt in het behoud van de lokale geschiedenis en cultuur. Door het koetshuis te renoveren met duurzame (niet schadelijke) materialen, wordt het pand toekomstbestendig gerenoveerd en blijven de historische en culturele waarden behouden.

Het behoud van dit erfgoed draagt bij aan de instandhouding van de lokale geschiedenis en cultuur, wat essentieel is voor het versterken van de identiteit en het gemeenschapsgevoel van de regio. Historische gebouwen zoals dit kasteel fungeren als tastbare herinneringen aan het verleden en bieden educatieve mogelijkheden voor zowel de lokale bevolking als bezoekers. Ze helpen ons de geschiedenis te begrijpen en te waarderen, en bevorderen een gevoel van continuïteit en verbondenheid met eerdere generaties.

Bovendien trekt het behoud van dergelijke monumenten toerisme aan, wat een positieve economische impact heeft op de lokale gemeenschap. Toeristen die geïnteresseerd zijn in geschiedenis en cultuur bezoeken vaak deze locaties, wat leidt tot extra inkomsten voor lokale bedrijven, zoals hotels, restaurants en winkels. Dit kan op zijn beurt bijdragen aan de economische groei en werkgelegenheid in de regio.

Daarnaast kan het behoud van historische gebouwen bijdragen aan milieudoelstellingen. Door bestaande structuren te renoveren en hergebruiken, verminderen we de behoefte aan nieuwe bouwmaterialen en de bijbehorende milieu-impact. Dit sluit aan bij bredere duurzaamheidsdoelen en bevordert een verantwoorde omgang met onze natuurlijke hulpbronnen.

Kortom, het behoud en de renovatie van het koetshuis met duurzame materialen is niet alleen van groot cultureel en erfgoedbelang, maar draagt ook bij aan de economische, sociale en milieudoelstellingen van de gemeenschap

Conclusie

Gezien voorgenoemde afwegingen zijn wij van mening dat de voorgedragen belangen zwaarder mogen wegen dan het belang van het plangebied voor de betrokken beschermde soort(en).

5 Alternatievenafweging

Conform Bkl art. 8.74 wordt een vergunning alleen verleend als er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat. We hebben andere oplossingen voor de ruimtelijke ingreep onderzocht.

Het doel van de ontwikkeling is het onderhouden van een historisch en monumentaal gebouw en het verwijderen van de asbesthoudende onderdelen. Per onderdeel worden alternatieven geëvalueerd om het doel van de activiteit te behalen.

Werkwijze

De werkzaamheden beperken zich grotendeels tot het dak. Het is niet mogelijk om het dak te renoveren met behoud van de aanwezige vleermuisverblijfplaatsen. Door de aanwezigheid van asbest zijn ook protocollen en richtlijnen voor de sanering van de asbesthoudende onderdelen van toepassing en is het faseren van deze werkzaamheden niet wenselijk. Het alternatief om van binnenuit restauratie toe te passen is door de aanwezigheid van asbest eveneens onwenselijk. Daarnaast zullen de aanwezige verblijfplaatsen ook komen te vervallen als er vanaf de binnenzijde wordt gerestaureerd.

De sloop van het koetshuis als historisch en monumentaal pand als alternatief is simpelweg onmogelijk. Dit komt doordat het koetshuis een belangrijke culturele en historische waarde heeft voor de gemeenschap. Het kasteel betreft een Rijksmonument. Het behoud van dergelijke panden draagt bij aan het behoud van ons erfgoed en biedt toekomstige generaties de kans om te leren over en te genieten van onze geschiedenis. Bovendien kunnen historische gebouwen vaak worden herbestemd voor moderne doeleinden, waardoor ze een nieuwe functie krijgen zonder hun historische karakter te verliezen. De sloop en nieuwbouw zou daarom het verlies betekenen van het historische erfgoed en de aanwezige verblijfplaatsen van beschermde soorten.

Locatie

Aangezien het gaat om de renovatie van het koetshuis is het project locatie gebonden.

Planning

Door de renovatiewerkzaamheden in één keer uit te voeren hebben de versturende werkzaamheden zo min mogelijk negatieve effecten op de aanwezige vleermuizen. Door werkzaamheden te faseren worden de versturende werkzaamheden uitgebreid, wat onwenselijk is. Door de renovatiewerkzaamheden in één keer uit te voeren, hebben de versturende werkzaamheden zo min mogelijk negatieve effecten op de aanwezige vleermuizen. Bovendien zorgt een gefaseerde aanpak voor een langere periode van verstoring, wat de stress en verstoring voor de vleermuizen vergroot. Het is daarom beter om de werkzaamheden in één keer uit te voeren om de impact op de vleermuizen te minimaliseren. Er wordt gewerkt buiten de kwetsbare periode van de in het koetshuis voorkomende soorten.

Inrichting van plangebied

De werkzaamheden betreffen renovatiewerkzaamheden. Het plangebied blijft gelijk aan de huisige situatie.

Niets doen

Door niets te doen komt het koetshuis op de langere termijn in verval te staan. Het uiteindelijk effect zou zijn dat de vleermuisverblijfplaatsen op de lange termijn verloren gaan door het verval. De asbest is naast dat het in de constructie aanwezig is, ook als fijnstof aanwezig. Niets doen zou daarbij de gezondheid van zowel de aanwezige vleermuizen als de mensen negatief kunnen beïnvloeden.

Conclusie

Voor de activiteit geldt geen bevredigende oplossing om het doel te bereiken.

Bronvermelding

Dietz, C., Helversen, O., Nil, D. 2011. Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur en Zoogdiervereniging.

Fairhurst, G., 2023. Quickscan Wet natuurbescherming Kasteel Slangenburg Doetinchem. Blom Ecologie, Waardenburg.

Hansen, D.J.T., 2024. Rapportage asbestinventarisatie conform certificatieschema asbestinventarisatie en asbestverwijdering. Asbestinvent B.V.

Knoops, D., 2024. Aanvullend onderzoek ecologie Kastel Slangenburg te Doetinchem. Blom Ecologie, Waardenburg.

Samyn, Didier, 2018. L'accueil des chauves-souris dans le bâtiment. *Vertaling: het verwelkomen van vleermuizen in gebouwen*. 5 oktober 2018.

Zoogdiervereniging, 2023. Telganger november 2023. NEM Meetprogramma Wintertellingen Vleermuizen 2018-2019 t/m 2022-2023.

Geraadpleegde documenten (BIJ12, 2023-2024)

Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)(2024)

Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus nathusii*)(2024)

Gebruikte websites

www.ndff.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BLOM ECOLOGIE

Verbindt natuur en samenleving

Koeweistraat 2

4181 CD Waardenburg

0418 820 288

blomecologie.nl